8.3.2018

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Viite: Liikenne- ja viestintävaliokunta 09.03.2018/HE 192/2017 vp /Asiantuntijapyyntö

Caruna Oy:n ja Caruna Espoo Oy:n lausunto Euroopan unionin verkko- ja tietoturvadirektiivin täytäntöönpanoon liittyvien lakien muuttamisesta

Kiitämme Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä (HE 192/2017 vp) laeiksi Euroopan unionin verkko- ja tietoturvadirektiivin täytäntöönpanoon liittyvien lakien muuttamisesta.

Yleistä

Euroopan unionin verkko- ja tieturvadirektiivin mukaan (jäljempänä "Direktiivi") yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeisten palveluiden tarjoajat on velvoitettava hallitsemaan verkko- ja tietojärjestelmiensä turvallisuuteen kohdistuvia riskejä. Nyt lausuttavana olevan esityksen tavoitteena on varmistaa keskeisten palveluiden ja tietoturvallisuuden taso säätämällä tietoturvallisuuteen liittyvää riskienhallintaa ja häiriöiden raportointia koskevista velvoitteista, velvoitteiden toteuttamisen valvonnasta ja yleisestä tietoturvallisuuteen liittyvästä viranomaistoiminnasta. Ehdotetulla lainsäädännöllä saatettaisiin Direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Carunan lausunto edustaa sähköverkkotoimintaa harjoittavan verkonhaltijan näkökulmaa ja keskittyy siten ehdotettuihin muutoksiin sähkömarkkinalakiin (588/2013) ja lakiin sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013).

Carunan huomiot lakiehdotuksesta

Carunan näkemyksen mukaan Hallituksen esitys laeiksi Direktiivin täytäntöönpanoon liittyvien lakien muuttamisesta on kokonaisuudessaan varsin onnistunut. Caruna näkee keskeiset ehdotukset perusteluineen hyödyllisinä, selkeinä ja toteuttamiskelpoisina. Verkko-ja tietojärjestelmien turvallisuuden hallinta on edellytys käytännön toiminnan sujuvuudelle ja rakentaa asiakkaiden luottamusta Carunaan ja koko sähköjärjestelmään.

Carunan huomiot lakiehdotuksen eräistä yksilöidyistä kohdista ovat seuraavat:

2.1.4 Palvelujen tarjoajien toimintaan liittyvät laatu- ja riskienhallintavaatimukset sekä turvallisuuteen liittyvistä häiriöistä ilmoittaminen viranomaisille

Energia / Sähkö

Sähkömarkkinalaki edellyttää verkonhaltijoilta mm. verkon kehittämistä (19 §), häiriöihin varautumista (28 §), yhteistoimintaa häiriötilanteissa (29 §) ja sähkönjakelun keskeytyksistä tiedottamista (29 §).

Nykyinen lainsäädäntö ei kata tietoturvaan liittyviä asioita, mutta jo nykyään Caruna huomioi tietoturva-asiat mm. osana kehittämis- ja varautumistoimintaansa. Näin ollen tietoturvaa koskevat velvoitteiden sisällyttäminen verkonhaltijoita koskevaan lainsäädäntöön vastaa Carunan jo nykyisin noudattamia toimintaperiaatteita ja käytäntöjä.

2.3.3 Yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeiset palvelut ja keskeisten palveluiden tarjoajat ja 2.3.4 Palveluntarjoajien toimintaan liittyvät tietoturvallisuusriskienhallinta- ja raportointivaatimukset

Keskeiset palvelun tarjoajat

Sähköverkkojen osalta keskeiset palvelun tarjoajat ovat esityksen mukaisesti siirtoverkko, jakeluverkot ja suurjännitteiset jakeluverkot. Caruna näkee, että koska kaikki sähköverkot muodostavat yhtenäisen järjestelmän, on oikein, että raportointivelvoitteet koskevat kaikkia keskeisiä palveluntarjoajia kokoon katsomatta ja siten sekä siirtopalvelua kantaverkossa että sähkönjakelua jakeluverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa.

Tietoturva- ja raportointivelvoitteet
Energia

Direktiivi velvoittaa keskeisten palveluiden tarjoajat hallitsemaan verkko- ja tietojärjestelmiensä turvallisuuteen kohdistuvia riskejä sekä raportoimaan poikkeamista toimivaltaiselle viranomaiselle sekä varmistamaan käyttämiensä verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuus. Velvollisuus on voimassa huolimatta siitä ovatko kyseiset verkko- ja tietojärjestelmäpalvelut tuotettu itse sisäisesti vai ulkoistettuna palveluna.

Carunassa sähkönjakelutoiminta perustuu nykyään täysin tietojärjestelmien hyödyntämiseen. Verkkotoiminnan jatkuvuuden varmistaminen edellyttää näiden tietojärjestelmien tietoturvan systemaattista hallintaa. Osana tätä systemaattista hallintaa Caruna raportoi tietoturvaan liittyviä poikkeamia jo nyt tietoturvan yhteistyötahoille. Tietoturvapoikkeamien raportoiminen toimivaltaiselle viranomaiselle vaikuttaa siten luontevalta.

Caruna näkisi hyvänä, että tietojen vaihto olisi kaksisuuntaista ja osana poikkeamien raportointijärjestelyä myös toimivaltaisen viranomaisen tulisi informoida Carunaa (ja vastaavasti muita verkonhaltijoita), mikäli joku muu taho havaitsee tietoturvan poikkeaman, joka mahdollisesti vaikuttaa Carunan toimintaan.

2.3.5 Riskienhallinta- ja raportointivelvoitteiden valvonta

Carunan näkemyksen mukaan verkko- ja tietoturvallisuutta koskevien vaatimusten sisällyttäminen sähköverkkotoimijoiden osalta sähkömarkkinalakiin ja siten Energiavirasto tietoturvallisuutta koskevien velvoitteiden valvojana ovat luontevia valintoja.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Carunan kokemuksen mukaan tietoturvaa ei tule pitää erillisenä, irrallisena asiana, vaan se pitää kytkeä osaksi jokapäiväistä toimintaa - tietoturvan pitää olla osa toimintakulttuuria. Tämän johdosta Caruna kannattaa valittua linjaa, jossa tietoturvallisuutta koskevat velvoitteet sisällytetään toimialakohtaiseen erityislainsäädäntöön, Carunan tapauksessa sähkömarkkinalakiin.

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esitetyillä muutoksilla ei ole taloudellista vaikutusta Carunan toimintaan. Tietoturvariskien ja tietoturvan hallintaan liittyvät kustannukset ovat jo osa nykyistä kustannusrakennetta.

Carunan ehdotus lisäykseksi sähkömarkkinalainsäädäntöön

Edellä kohtia 2.3.3. ja 2.3.4. koskevaan viitaten Caruna ehdottaa, että lakiehdotusta täydennettäisiin siten, että sähkömarkkinalainsäädännön muutoksessa huomioitaisiin velvoite tietojen vaihtoon kaksisuuntaisena.

Caruna ehdottaa, että sähkömarkkinalain 29 a §:n tekstin sisältö muutettaisiin seuraavaan muotoon (muutosehdotus merkitty alleviivauksella):

29 a §

Verkonhaltijan velvollisuus huolehtia viestintäverkkoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta ja tietoturvallisuuteen liittyvästä häiriöstä ilmoittaminen

Verkonhaltijan on huolehdittava käyttämiinsä viestintäverkkoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta.

Verkonhaltijan on ilmoitettava viipymättä Energiavirastolle sellaisesta sen käyttämiin viestintäverkkoihin tai tietojärjestelmiin kohdistuvasta merkittävästä tietoturvallisuuteen liittyvästä häiriöstä, jonka seurauksena sähkönjakelu voi keskeytyä jakeluverkossa merkittävässä laajuudessa. Vastaavasti Energiaviraston tulee viipymättä ilmoittaa verkonhaltijalle sellaisesta tiedoksi saamastaan merkittävästä tietoturvallisuuteen liittyvästä häiriöstä, jolla voi olla vaikutusta verkonhaltijan sähkönjakeluun jakeluverkossa.

Jos häiriöstä ilmoittaminen on yleisen edun mukaista, Energiavirasto voi velvoittaa palvelun tarjoajan tiedottamaan yleisölle asiasta tai kuultuaan ilmoitusvelvollista tiedottaa asiasta itse.

Energiaviraston on arvioitava, koskeeko 2 momentissa tarkoitettu häiriö muita Euroopan unionin jäsenvaltioita ja ilmoitettava tarvittaessa muille jäsenvaltioille.

Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, milloin 1 momentissa tarkoitettu häiriö on merkittävä, sekä] ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja toimittamisesta.

Kunnioittavasti

CARUNA OY/CARUNA ESPOO OY
ICT

Heikki Linnanen
Tietohallintojohtaja